

Molnskogen vid floden Cambugán

– ett räddningsprojekt

Det finns olika sorters skog i tropikerna. Regnskogar, som i Amazonas lågland, är nog de mest omtalade. Molnskogarna, som finns i tropiska bergstrakter, är mindre kända. Mer sällsynta. I den andinska bergskedjan som sträcker sig genom Sydamerika, finns nästan ingen skog kvar. Desto mer angeläget att skydda den unika molnskogen kring floden Cambugán i nordvästra Ecuador.

En värdefull upptäckt

1998 började några biologer vid universitetet i Quito, Ecuadors huvudstad, att utforska ett skogsområde i bergen, bara några mil nordväst om staden. En av studenterna kände till det sedan tidigare, eftersom hans släktingar hade en liten jordlott i området. Han hade lagt märke till mångfalden och de ovanligt grova träden, som tyder på att skogen fått växa i fred. På den intensivt uppodlade andinska bergskedjan är detta mycket ovanligt.

Ju mer man undersökte skogen, desto intressantare blev den. På en smal remsa på bara 100 x 1000 meter fanns inte mindre än 132 arter av träd, lianer och klängväxter grövre än 5 cm i diameter. Av dessa visade sig två stycken vara okända för vetenskapen. Tretton var endemiska i denna trakt, dvs. de växer där och ingen annanstans, varken i Ecuador eller resten av världen. På alla träd och lianer fanns också en påfallande rikedom av orkidéer, ormbunkar och mossor. En riktig sagoskog.

Svedjebruk hotar skogen

Kompisarna från Quito var hänfödda. Den här skogen måste bevaras. Samtidigt visste man att för småbrukarna med sina boställen längs Cambugán, finns inte många inkomstkällor att välja på. Man odlar bananer och majs för husbehov, och sockerrör till brännvinet som kallas *puntas* och går att sälja inne i Quito. För att skaffa odlingsmark röjer man skog, svedjar marken och planterar i askan. Men på de branta sluttningarna vid floden går det inte att odla länge på samma ställe. Det översta, näringsrika jordlagret sköljs bort med kraftiga regn. Ny mark måste röjas... och de förbrukade åkerlapparna förvandlas till magra betesmarker eller ormbunksfält.

För småbrukarna handlar det om överlevnad. Ska de ändra sitt sätt att odla jorden måste de få alternativ som ger minst lika bra inkomster, även på kort sikt. Vill man skydda skogen, måste man hjälpa byborna att hitta mer hållbara sätt att odla, eller andra inkomstkällor. Naturvård och landsbygdsutveckling måste gå hand i hand. Det är också den bärande idén både hos Fundación Cambugán och Allpa Janpirina.

Två organisationer samarbetar

Fundación Cambugán grundades i maj 2000 av de biologer som inventerat skogen och några av deras vänner. Nästan samtidigt ”upptäcktes” samma skog av Instituto Allpa Janpirina, som arbetade med ekologiskt jordbruk i en by i närheten. Eftersom organisationerna i princip har samma syften och värderingar, började man samarbeta. Numera har Allpa tagit över det ekonomiska ansvaret för projektet och administrerar insamlingar och inköp av mark. Stiftelsen Cambugán bidrar med fackkunskaper och kontakter.

Nästan 800 hektar har köpts in...

Det område som man vill skydda, och som bl a utgör Cambugánflodens avrinningsområde, omfattar i sin helhet ca 9.000 hektar. Då ingår även odlad eller kraftigt påverkad mark där man både vill utveckla jordbruket och plantera ny skog, som liknar den ursprungliga så mycket som möjligt. Hittills har stiftelsen Cambugán och Allpa Janpirina köpt in totalt 765 hektar molnskog i området, med hjälp av insamlade medel. Det motsvarar nästan en femtedel av skogen.

Det är märkligt att den här skogen finns kvar, så nära en huvudstad som Quito. Ett slags Tyresta om man jämför med Sverige. Faktum är att den här skogen, på de branta bergssidorna längs floden Cambugán, är en utlöpare av det sista större skogsområde (Chocó) som blivit kvar i hela regionen. Och som bland biologer är känt som en så kallad ”Hot Spot”, en av de artrikaste skogar som existerar överhuvudtaget. Här finns fortfarande stora rovdjur som jaguar och den sydamerikanska björnen.

...men andra vill också ta över skogen!

Ända fram till slutet av 1990-talet var inte trycket på Cambugán-skogen så stort. Det pågick viss, illegal avverkning för nyodling, men särskilt mycket folk bor det inte i området. Vägar saknas. Under en tid tycktes människor snarare ha sökt sig därifrån. Men hösten 2000 blev plötsligt hoten akuta. En grupp nyodlare som kallade sig ”*Los colonos de las Palmas*”, ville ta 1.800 hektar skog i besittning, angränsande till Fundación Cambugáns marker. Gruppen bestod av 20-25 familjer ledda av en mindre nogräknad handlare i jord och skog (*traficante de tierras*). Efter förhandlingar och gemensamt alarm från Fundación Cambugán och byborna kunde invasionen dock avvärjas. Ett annat allvarligt hot var, när en av förre presidenten Jamils livvakter, en man med militärt inflytande, ville köpa 2.000 hektar i kärnområdet. Han

skulle avverka, sälja virke och bygga en turistanläggning. Projektet kom av sig. Dittills hade inga större, kommersiella projekt hittat fram till området. Men kalkyler förändras...

Prioritet 1: Köpa marken

Vi som vill skydda skogen måste alltså handla snabbt. Det gäller att få in medel att köpa marken, och att komma överens med lokalbefolkningen om skötseln. Vilka delar ska skyddas helt och vilken mark kan brukas, och hur? Samarbetet med byborna har pågått sedan starten. De vill också få sin mark tryggad, vilket ingår i överenskommelsen. Skogvaktare ska nu utbildas och förstås ersättas för sitt arbete. En liten skola har startats för barnen i byn.

Två fältstationer planeras

Förutom att rädda skogen, har Fundación Cambugán och Allpa Janpirina flera mål: En gammal gård ska byggas om till fältstation för forskning och utbildning med lägerskola för ungdomar och turister. I ett angränsande men fullständigt avskogat och betydligt torrare område planerar man en annan fältstation med projekt för återbeskogning och ekologiskt jordbruk. Allt arbete sker förstås i tätt samarbete med lokalbefolkningen.

Det behövs pengar!

Det första målet är alltså att köpa in skogsmarken som utgör avrinningsområdet för älven Cambugán – ca 4.000 hektar. Arbetet med att bilda reservat pågår intensivt, flera privata markägare (de flesta boende i Quito) har sagt sig villiga att sälja till Allpa. Men priset har tyvärr stigit från 50 till 100 dollar/hektar. (1 hektar = 100 x 100 meter.) Fastigheter på 30, 150, 240, 250 och 280 hektar finns till salu just nu.

Fundación Cambugán och Allpa Janpirina har sin bas i Quito, Ecuador. I Sverige stöds de av Föreningen Rädda Regnskog och nätverket Cambugáns Vänner.

Du kan hjälpa till direkt genom att sätta in ett bidrag på plusgirokonto 41 42 41 - 0

Ange ”Föreningen Rädda Regnskog” som adressat. Vill du ha ett gåvobevis, sätt in minst 100 kronor och skriv den text du vill ha på certifikatet, t ex ”Till Anna på 25-årsdagen!”. Alla insamlade medel, utom administrativa kostnader (max 20%), skickas vidare till Allpa Janpirina och projektet.

Mer information om Föreningen Rädda Regnskog och projekt Cambugán får du genom vår hemsida:

www.raddaregnskog.se

eller föreningens kontaktpersoner:
Pella Larsson 073-658 98 84, Ingarö
Margareta Nilsson 08-640 92 40, Stockholm
Lillemor Lidén 0455-339102, Karlskrona

Aktuella uppgifter maj 2006